

COOPERATION BETWEEN STATE AND NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS IN IMPLEMENTING STATE YOUTH POLICY

Zafar Arslonov

Doctoral student

Institute for the Study of Youth Problems and Training of Promising Personnel of the Agency for Youth Affairs of the Republic of Uzbekistan

Tashkent, Uzbekistan

E-mail: zafararslonov@gmail.com

ABOUT ARTICLE

Key words: youth policy, state, non-governmental organizations, cooperation, youth development, state policy.

Received: 31.03.25

Accepted: 02.04.25

Published: 04.04.25

Abstract: this article analyzes the issues of cooperation between state bodies, organizations and institutions and non-governmental non-profit organizations (NGOs) in implementing state youth policy. The article focuses on measures to increase the activity of young people in social life and further improve the effectiveness of youth programs. Finally, the author gives conclusions and recommendations for the development of this institution.

ЁШЛАРГА ОИД ДАВЛАТ СИЁСАТИНИ АМАЛГА ОШИРИШДА ДАВЛАТ ВА НОДАВЛАТ ТАШКИЛОТЛАРНИНГ ҲАМКОРЛИГИ

Зафар Арслонов

таянч докторант

Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги ҳузуридаги Ёшлар муаммоларини ўрганиш ва истиқболли кадрларни тайёрлаш институти

Тошкент, ўзбекистон

E-mail: zafararslonov@gmail.com

МАҚОЛА ҲАҚИДА

Калит сўзлар: ёшлар сиёсати, давлат, нодавлат нотижорат ташкилотлари, ҳамкорлик, ёшларни ривожлантириш, давлат сиёсати.

Аннотация: ушбу мақолада ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишда давлат органлари, ташкилотлари ҳамда муасасалари ва нодавлат нотижорат ташкилотлари (ННТ) ҳамкорлиги масалалари таҳлил қилинади. Мақолада асосий эътибор ёшларнинг ижтимоий ҳаётдаги фаоллигини ошириш ва ёшларга оид дастурлар самарадорлигини янада

ошириш чора-тадбирларига йўналтирилади. Якунда, муаллиф томонидан мазкур институтни ривожлантиришга қаратилган ҳулоса ва тавсиялар берилади.

СОТРУДНИЧЕСТВО ГОСУДАРСТВЕННЫХ И НЕПРАВИТЕЛЬСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ В РЕАЛИЗАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ В ОТНОШЕНИИ МОЛОДЕЖИ

Зафар Арсланов

Докторант

Института изучения проблем молодежи и подготовки перспективных кадров Агентства по делам молодежи Республики Узбекистан

Ташкент, Узбекистан

E-mail: zafararslonov@gmail.com

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: молодежная политика, государство, неправительственные некоммерческие организации, сотрудничество, развитие молодежи, государственная политика.

Аннотация: в данной статье анализируются вопросы сотрудничества государственных органов, организации и учреждений и негосударственных некоммерческих организации (НКО) в реализации государственной политики в отношении молодежи. Основное внимание в статье уделяется мерам по повышению активности молодежи в общественной жизни и дальнейшему повышению эффективности молодежных программ. В конце автор дает выводы и реализации, направленные на развитие данного института.

КИРИШ

Сўнгги йилларда ёшларга оид сиёсатни шакллантириш ва амалга оширишда нодавлат нотижорат ташкилотларининг (ННТ) ўрни тобора ортиб бормокда. Давлат институтлари ва нодавлат нотижорат ташкилотларининг мазкур йўналишдаги ҳамкорлиги бугунги ёшлар олдида турган мураккаб вазифаларни, жумладан, таълим, бандликке соҳасидаги масалаларни самарали ҳал этишда муҳим аҳамият касб этади. Президентимиз таъкидлаганларидек, шуни унутмаслигимиз керакки, келажагимиз пойдевори билим даргоҳларида яратилади, бошқача айтганда, халқимизнинг эртанги кун қандай бўлиши фарзандларимизнинг бугун қандай таълим ва тарбия олишига боғлиқ". Ҳар қандай давлатнинг барқарор ривожланиши ва жамиятнинг ижтимоий-иқтисодий тараққиёти ёшлар салоҳиятини рўёбга чиқариш билан чамбарчас боғлиқ. Шу сабабли, ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишда нафақат давлат органлари, балки нодавлат ташкилотлар (ННТ), фуқаролик жамияти институтлари ва хусусий секторнинг ҳамкорлиги

муҳим аҳамият касб этади. Ўзбекистонда ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишда давлат ва нодавлат ташкилотлар ўртасидаги ҳамкорлик механизмларини такомиллаштириш долзарб масалалардан биридир.

АСОСИЙ ҚИСМ

Ёшлар жамиятнинг салмоқли қисмини ташкил этади ва келажакда инновациялар ва ўзгаришларни амалга ошириш учун салоҳиятга эга. Бинобарин, ёшларга оид давлат сиёсати ёшларнинг ўзига хос муаммолари, эҳтиёжлари ва интилишларини ҳал қилиш учун ишлаб чиқилади. Бироқ, ушбу сиёсатнинг муваффақиятли амалга оширилиши биз ўйлагандан кўпроқ нарсани талаб қилади; нодавлат ташкилотлар (ННТ) билан ҳамкорликни тақозо этади. Нодавлат нотижорат ташкилотлари давлатнинг сабб-ҳаракатларини бойитиб, натижада ёшларни ривожлантириш дастурларини янада самарали амалга оширишга олиб келадиган бошланғич тажриба, инновацион стратегиялар ва жамоат алоқаларини олиб келади. Нодавлат нотижорат ташкилотлари маҳаллий ҳамжамият ва давлат тузилмалари билан бирга фаолият юритади. Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегиясида тадбиркорлик учун зарур шарт-шароитлар яратиш бирламчи вазифа деб белгиланган. Мамлакатимизнинг минтақадаги геосиёсий ўрни ва глобаллашув жараёнининг таъсири натижасида, жаҳонда содир бўлаётган ижтимоий, иқтисодий, сиёсий жараёнлардан ажралиб қола олмайди. Янги Ўзбекистонни барпо этиш жараёнида мамлакатимизда тадбиркорлик фаолияти жамиятимизнинг янги ривожланиш босқичида ҳар томонлама жадал суръатлар билан ривожлантирилмоқда ва унинг юксалиш жараёни мамлакатнинг келажаги, ижтимоий-иқтисодий тараққиётини таъминловчи омил сифатида эътироф этилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев таъкидлаганидек: “Янги Ўзбекистонда амалий натижадорлик, инсон манфаатлари ва яна бир бор инсон манфаатлари иқтисодий ислохотларнинг бош мезонига айланди... Зеро, тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш – фуқаролар, халқимиз фаровонлигини ошириш, ўрта синфни мустаҳкамлашнинг энг самарали йўлидир.” Тадбиркорлик фаолиятининг ёшлар камолотидаги ўрни, унинг фуқаролик жамияти ривожланиши жараёнидаги роли, кичик бизнеснинг ҳар бир мамлакат ривожига ўзига хос хусусиятлари, унинг юксалиш жараёни ҳар бир халқнинг менталитети, урф-одатлари, миллий қадриятларига, ёшларнинг сиёсий, иқтисодий, ҳуқуқий онги ва маданиятининг шаклланганлик даражаларига ҳам бевосита боғлиқдир.

Ўзбекистонда ёшлар сиёсати давлат сиёсати даражасига кўтарилган бўлиб, унинг ҳуқуқий асослари қуйидаги қонун ва дастурларда белгиланган:

- “Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”ги Қонун (2016 йил) – ёшларнинг

хуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, уларга имкониятлар яратиш бўйича асосий меъёrlарни белгилайди.

• **2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегияси** – ёшларнинг ижтимоий фаоллигини ошириш ва уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашни кўзда тутди.

• **Ёшлар ишлари агентлиги** ва бошқа давлат органлари орқали давлат сиёсати амалга оширилади.

Булардан ташқари, қатор халқаро ҳужжатлар ва ташкилотлар (БМТ, ЮНЕСКО, ЮНИСЕФ) билан ҳамкорлик йўлга қўйилган.

Ўзбекистоннинг миллий демократик давлатчилик тараққиётида ёшлар ҳал қилувчи куч бўлиб ҳисобланади. Бинобарин, мамлакат аҳолисининг аксариятини ёшлар ташкил этиб, Статистика қўмитаси томонидан нашр этилган “Ўзбекистоннинг йиллик демографик тўплами”да 30 ёшгача бўлган аҳолининг сони 17 млн. 771 минг нафардан зиёд ва ўртача ёши 27,8 ёшни ташкил этиши Ўзбекистоннинг ривожланишида ёшларнинг тутган ўрни қанчалик салмоқли эканлигини исботлайди. Республикамизда ёшларга оид давлат сиёсатининг миллий модели ишлаб чиқилган бўлиб, 1991 йил 20 ноябрда қабул қилинган “Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида”ги Қонун ушбу фаолиятнинг ҳуқуқий асоси бўлиб хизмат қилди. Ушбу қонунда нафақат ёшлар бўйича давлат сиёсатининг мақсад ва вазифалари, балки, бу жараёнда бевосита ёшларнинг иштирокини таъминлаш масаласи ҳам ўз аксини топган эди. Иқтидорли ўғил-қизларни рағбатлантириш, ёшлар тадбиркорлигини қўллаб-қувватлаш, улар учун зарур ижтимоий хизматлар тизимини яратиш, ёш оилаларга ижтимоий ёрдам кўрсатиш, вояга етмаганлар, шунингдек, ёшлар қатламининг айрим тоифаларини ижтимоий муҳофаза қилиш ана шулар жумласидандир.

Вазирлар Маҳкамасининг 18.01.2021 йилдаги “Ўзбекистонда ёшларга оид давлат сиёсатини 2025-йилгача ривожлантириш концепсиясини тасдиқлаш тўғрисида”ги 23-сон қарори қабул қилинди. Ёшлар иттифоқи негизида Ёшлар ишлари агентлиги ташкил этиш ташаббуси билан Концепсия БМТнинг “Ёшлар-2030” стратегиясида белгиланган “Ёшлар манфаатларини кўзлаб, улар билан ишлаш» бош тамойилига асосланади. Шунингдек ҳужжат билан Концепсияни 2021-2022 йилларда амалга ошириш бўйича “йўл харитаси” тасдиқланди. Концепсия 2023-йилдан бошлаб ҳар йили тасдиқланадиган тегишли “йўл хариталари” асосида босқичма-босқич амалга оширилади. Ёшлар ишлари агентлигига вазирлик ва идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари билан биргаликда қуйидаги вазифаларни амалга ошириш

топширилди: 2022-йилдан бошлаб ҳар йили 1-декабрга қадар тегишли “Йўл харитаси” бажарилиши якунларини батафсил ўрганиш асосида кейинги йил учун “Йўл харитаси”ни ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш учун Вазирлар Маҳкамасига киритиш; тегишли “Йўл хариталари”нинг бажарилиши устидан доимий мониторинг олиб бориш. Концепсияда қуйидаги вазифаларни бажариш назарда тутилган: Ёшларнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган ҳуқуқий базани такомиллаштириш; таълимнинг барча босқичларида ёшларнинг сифатли таълим олишини таъминлаш, ҳудудларда инклюзив таълим ривожланиши учун шарт-шароит яратиш; ёшларга муносиб меҳнат шароитларини яратиш, уларнинг иқтисодий имкониятларини кенгайтириш, тадбиркорлик фаолиятини ривожлантириш; ёшларни маданият, санъат, жисмоний тарбия ва спортга кенг жалб этиш, ёшларда ахборот технологияларидан фойдаланиш кўникмаларини ривожлантириш, улар ўртасида китобхонликни тарғиб қилиш, хотин-қизлар бандлигини таъминлашга қаратилган “Беш муҳим ташаббус”ни амалга ошириш; ижтимоий ҳимояга муҳтож, ногиронлиги бор ёшлар, меҳрибонлик уйларида тарбияланган, етим болалар, боқувчисини йўқотган ва ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган болаларни қўллаб-қувватлаш; ёшларнинг ижтимоий фаоллигини ошириш, ёшлар жамоат ташкилотлари ва волонтерлик ҳаракатларини қўллаб-қувватлаш ва бошқалар.. ижтимоий ҳимояга муҳтож, ногиронлиги бор ёшлар, Меҳрибонлик уйларида тарбияланган етим болалар, боқувчисини йўқотган ва ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган болаларни қўллаб-қувватлаш, ёшларнинг ижтимоий фаоллигини ошириш, ёшлар жамоат ташкилотлари ва волонтерлик ҳаракатларини қўллаб-қувватлаш масалалари ҳам акс этган.

Давлат ва нодавлат ташкилотлар ҳамкорлиги қуйидаги йўналишларда муҳим аҳамиятга эга:

- ✓ **Ёшларни иш билан таъминлаш** – хусусий сектор ва ННТлар орқали стажировкалар, тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ва грант дастурлари йўлга қўйилади.
- ✓ **Маълумот ва малакани ошириш** – таълим муассасалари ва ННТлар ўртасидаги ҳамкорлик ёшларнинг таълим сифатини оширишга ёрдам беради.
- ✓ **Ижтимоий муаммоларни бартараф этиш** – ёшларнинг мобил телефонларга қарамлиги, китоб ўқишга қизиқишни ошириш, радикаллашувнинг олдини олиш каби масалаларда ҳамкорлик муҳим.
- ✓ **Волонтерлик ва фуқаролик жамияти ривож** – ННТлар ёшларни жамиятга фаол жалб этишда катта рол ўйнайди.

1-расм. Юртимиздаги мавжуд ҳамда ёшларга оид давлат сиёсатини амалга ошириши мумкин бўлган нодавлат ташкилотлар

Миллий қонунчилигимизда ёшларни носоғлом ахборотлардан ҳимоялашнинг механизмлари мавжуд бўлиб, хусусан, “Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида”ги Қонунда “Ўзбекистон Республикасида ёшлар орасида одоб-ахлоқни бузишга, шу жумладан зўравонликни, ҳаёсизликни ва шафқатсизликни ташвиқот қилишга қаратилган ҳар қандай хатти-ҳаракатлар ман этилиши”, “Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида”ги Қонунда “Порнография, шафқатсизлик ва зўравонликни намойиш этувчи, инсон кадр-қимматини таҳқирловчи, болаларга зарарли таъсир кўрсатувчи ва ҳуқуқбузарликлар содир этилишига сабаб бўлувчи оммавий ахборот воситаларидан фойдаланиш, адабиётларни тарқатиш ҳамда филмларни намойиш этиш тақиқланиши” белгилаб берилган бўлса-да, бугунги ахборот маконидаги тенденциялар, ахборот экспансияси, агрессив ахборотларнинг кучайиши миллий қонунчилигимизни ва маърифий-тарбиявий ишларимизни янада кучайтиришни тақозо этади, десак, муболаға бўлмас. Ҳар қандай давлатнинг ёшлар сиёсатини амалга оширишидан мақсади мамлакат иқтисодий ва сиёсий салоҳиятини олдиндан, яъни истикболли тарзда мустаҳкамлаш, давлатчилик асосларининг келгуси захираларини яратиш, иқтисодий, ижтимоий ва сиёсий такомиллашувнинг асосини барпо этишдан иборатдир. Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, ёш авлод тарбияси, уларни комил инсон қилиб вояга етказиш, жамиятда ўзининг муносиб ўрнини топишига эришиш, халқ ва миллат манфаатларини шахсий манфаатларидан устун қўя оладиган этиб тарбиялаш юртимизда азалдан устувор масала бўлиб келган. Шу

сабабли давлатимиз томонидан ёшларга барча имкониятлар яратиб берилган. Ана шу имкониятлардан оқилона фойдаланиб, келажак мўлжалларини тўғри белгилаган ҳолда мақсадни аниқ қўя олсак ва дадил ҳаракат қилсак, тараққиётнинг янги марраларини кашф эта оламиз.

Ёшларга оид сиёсатни муваффақиятли амалга оширишда давлат тузилмалари ва нодавлат нотижорат ташкилотларининг ҳамкорлиги муҳим аҳамиятга эга. Ҳар икки соҳанинг кучли томонларини ишга солиш орқали ёшлар камолотига янада кенгроқ ва самарали ёндашувни амалга ошириш мумкин. Турли мақсадлар ва ресурслар чекловлари билан боғлиқ муаммоларни ҳал қилиш очик мулоқот ва стратегик режалаштиришни талаб қилади. Ҳамкорлик, умумий мақсадлар ва қат'ий баҳолаш орқали давлат ҳам, нодавлат нотижорат ташкилотлари ҳам ёшларга ўз муаммоларини ҳал қилиш ва жамият келажигига ижобий ҳисса қўшиш имкониятини бериши мумкин. Бу ҳамкорлик ёш авлод ўртасида чидамлилиқ, инновациялар ва фаол иштирокни ривожлантиришнинг муҳим механизми бўлиб хизмат қилади.

Ҳозирги кунда ҳам маҳалла ажримларнинг олдини олиш ва оилаларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашда муҳим рол ўйнайди. Ижтимоийлашув институти сифатида маҳалла ёш авлодни жамиятга мослаштириш вазифасини бажаради. Болалар ва ўсмирлар маҳаллада ижтимоий нормаларни ўрганиб, жамоа билан муносабатга киришишни ўзлаштирадilar. Ҳашар, тўй ва бошқа турли маърака ва маросимлар ҳамда миллий қадриятлар маҳалланинг ижтимоийлаштириш функциясини сақлаб қолган. Иқтисодий функцияси эса маҳалла аҳолисининг моддий эҳтиёжларини қондириш учун иқтисодий алоқаларни ташкил қилишда ҳам муҳим вазифани бажаради. Бугунги кунда ҳам маҳалланинг иқтисодий асосларини мустаҳкамлаш ва хизматлар соҳасини ривожлантириш маҳалла фаолиятининг устувор йўналиши ҳисобланади. Маҳалла жамоатчилиқни бошқариш ва назорат қилишда самарали восита бўлиб келаётир. Ўтмишдаги табиий офатлар ва ижтимоий муаммоларни ҳал қилишда жамоатчилиқнинг ҳамжиҳатлиги ва маҳалланинг бошқарув ролидан фойдаланилган. Бугунги кунда ҳам маҳалла жамоатчилиқ назоратининг асосий бўғини ҳисобланади. Маҳалла фаолиятини таҳлил қилишда унинг тарихий ривожланиши, ижтимоий ва иқтисодий ролини тушуниш муҳим. Ҳозирги даврда маҳалланинг самарадорлигини ошириш учун қатор таклифлар мавжуд бўлиб, уларнинг ижросини таъминлаш муҳим вазифадир.

ХУЛОСА

Хулоса қилиб айтганда, ёшларга оид сиёсатни муваффақиятли амалга оширишда давлат муассасалари ва нодавлат нотижорат ташкилотлари ҳамкорлиги муҳим аҳамиятга

эга. Иккала секторнинг ўзига хос кучли томонларини ишга солган ҳолда, бу ҳамкорлик ёшлар аҳолисининг турли эҳтиёжларини қондирадиган кенг қамровли, ҳар томонлама ривожланган дастурларни яратиши мумкин. Бироқ, ушбу ҳамкорликни оптималлаштириш учун ресурсларни тақсимлаш, алоқа бўшлиқлари ва турли мақсадлар каби муаммоларни ҳал қилиш керак. Олдинга ҳаракат қилиш, манфаатдор томонлар ўртасида инклюзив мулоқотни ривожлантириш ёшларга оид сиёсат тез ўзгариб бораётган дунёда сезгир ва долзарб бўлиб қолиши учун жуда муҳимдир. Ҳамкорликни қўллаб-қувватлаш орқали биз ёшларнинг имкониятларини кенгайтиришимиз ва бутун жамият учун порлоқ келажак қуришимиз мумкин. Давлат ва нодавлат ташкилотларнинг ҳамкорлиги ёшларга оид давлат сиёсатини самарали амалга оширишнинг асосий омилларидан бири ҳисобланади. Бу ҳамкорлик натижасида ёшлар учун янги имкониятлар яратилади, уларнинг ижтимоий-иқтисодий фаоллиги ошади ва мамлакатнинг барқарор ривожланишига хизмат қилади. Тизимли ёндашув ва узлуксиз ҳамкорлик асосида ёшлар сиёсатида янги самарали механизмларни жорий этиш мақсадга мувофиқдир.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Norqul o'g'li, Y. S. (2024, December). O 'ZBEKISTONDA YOSHLARGA OID DAVLAT SIYOSATI-YOSHLAR IQTIDORINI NAMOYON QILISH IMKONIYATLARI. In International Conference on Economics, Finance, Banking and Management (pp. 131-135).
2. Ramazanovich, J. S. (2025). YOSHLARGA OID DAVLAT SIYOSATI VA SPORT YO'NALISHLARDAGI ISLOHOTLAR. AMERICAN JOURNAL OF EDUCATION AND LEARNING, 3(1), 809-812.
3. Mudarifovna, I. Z. (2024). YOSHLARGA OID DAVLAT SIYOSATINING AYRIM XUSUSIYATLARI. PEDAGOGICAL SCIENCES AND TEACHING METHODS, 4(39), 8-13.
4. Yusupov, A. (2024). O'ZBEKISTONDA YOSHLAR IJTIMOY-SIYOSIY FAOLLIGINI OSHIRISHDA MADANIY VA MAFKURAVIY OMILLARNI O'RGANISHNING NAZARIY ASOSLARI. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 11, 81-83.